

Nappali tűzgömb február 28-án

Február 28-án közép-európai idő szerint 10:35 körül igen fényes tűzgömb tűnt fel Dél-Európa égen. Mind ez idáig az IMO (Nemzetközi Meteoros Szervezet) mintegy 70 beszámolót kapott a jelenségről összesen 10 ország, többek között Olaszország, Szlovénia, Horvátország területéről. A megfigyelt – és az egyre terjedő autós biztonsági kameráknak köszönhetően – több helyről megörökített jelenség ugyan csak néhány másodpercig tartott, de pályája végén rendkívüli fényességet ért el.

A tűzgömb egy autós menetkamera felvételén

Az IMO-hoz érkezett beszámolók alapján számított pálya alapján a tűzgömb feltűnése Szlovénia felett történt. A közzétett adatok szerint a tűzgömb 9:30:34 UT-kor jelent meg, az északi szélesség 45,7 foka és a keleti hosszúság 15,1 foka által meghatározott pont felett (a hely Novo Mesto közelében, Ljubjanától mintegy 60 km-re kelet-délkeletre található). Sebessége ekkor 21,5 km/s volt. A jelenséget a nukleáris robbantásokat tiltó egyezmény betartását ellenőrző infrahangdetektorok is rögzítették. Az adatok összegyűjtése után végzett számítások szerint a belépő égitest össz-energiája mintegy 5 kilo-

tonnának adódott (összehasonlításképpen a 2013 februárjában robbant cseljabinszki meteor mintegy 500 kilotonnának felelt meg. Ugyanakkor érdekes, hogy az évnél ebben az időszakában igen fényes tűzgömbök tűnnek fel). A sebesség, valamint az átlagosnak mondható 3 g/cm³ sűrűséggel számolva a belépő test mintegy 4 méter átmérőjű volt, tömege pedig 90 tonnának adódik. Néhány beszámolóban hangrobbanásról is szó esik, a lehetséges szórásmezőt is hamarosan meghatározták az adatok alapján.

Kiválóan látszik a tűzgömb jelentős felfényesedése pályája végén. Ezt követően a felvételek szerint az égitest legalább két darabra hullott

Március 8-án a Total Slovenia News hírportál már az első meteorit felleléséről adott hírt. A mintegy 203 grammos darabot Prečna térségében (Novo Mesto közelében) találták. Rövidesen megerősítették (elsősorban a magas nikkeltartalom alapján), hogy a meteorit valóban a február 28-ai hullásból származik, és a kondritok csoportjába tartozik. A kérdéses darabot Gregor Kos lelte meg autófelhajtóján, de mivel a mágnessel végzett első teszt nem volt eredményes, nem tulajdonított neki jelentőséget. Csupán néhány nappal később, a meteorit keresésére indított expedícióról olvasva jelentette a törmelék megtalálását, amelynek meteorit voltát szakemberek megerősítették. A Novo Mesto-i meteoritnak nevezett törmelék fellelése az adott helyen megerősíti az előzetes eredményeket, azaz a tűzgömb valóban

Szlovénia felett hullott szét, és a hullási mező elhelyezkedése is megfelel az előzetes számításoknak. A mintegy 20 km/s sebességgel belépő test darabolódását horvát és olasz földrengésjelző műszerek is kimutatták, és bizonyos, hogy a nagy tömegű test több száz darabja vár még felkutatásra a szórásmezőn.

A Novo Mesto-i meteorithullás elsőként fellelt 203 grammos darabja

Érdekesség, hogy bár a hasonlóan fényes nappali tűzgömbök feltűnése viszonylag ritka esemény, alig 10 éve, 2009-ben szintén Szlovénia területén figyeltek meg egy hasonló testet a Karavankák közelében.

Fontos tudnivaló ugyanakkor, hogy a meteoritokat a lehullás területét magáénak tudó állam törvényei védik, és nemzeti kincsként kezelik. A tudományos szempontból fontos leleteket a megtalálónak vizsgálatok céljából be kell szolgáltatnia, ezután a tudományos intézmények juttatják vissza a megtalálónak. Bár a keresést külföldi állampolgárok is segíthetik, a meteorit darabjainak kivitele szigorúan tilos. A tilalmat megszegve meteoritot Szlovénia területéről kivívó személyek 10 ezer euróig terjedő pénzbüntetéssel sújthatók, míg a lelet szándékos megsemmisítése vagy megrongálása 10–50 ezer euró bírságot von maga után.

A tűzgömböt hazánk nyugati határvidékéről többen is észlelték, az alábbiakban ezekből a beszámolókból válogatunk.

Bánfalvi Péter (Zalaegerszeg) tanár, régi meteorészlelő írta a Vega Csillagászati Egyesület levelezőlistájára 10:49-kor: „Rendkívüli meteor: Ma 2020. február 28-án

10:30-kor a nappali égen fényes (talán –15, –18 magnitúdó) meteort láttam. Az irányából ítélve (Zalaegerszegről délnyugat felé, 45 fok magasan) Szlovénia felett száguldhatott. 45 fokos szögben lefelé haladt. A csóvája kb. 6 fokos volt. Életem nagy csillagászati látványosságainak egyike!”

Ferinc Vince Becsehely családi házas övezetében haladt autójával. A kocsiiban lévő kamera folyamatosan vette az előtte lévő látványt. A kék égen a fehér felhődarabok között egyszer csak megjelent a tűzgömb és balról jobbra, felülről lefelé haladva, fényét változtatva látszott. Saját szemével is látta a jelenséget: „Becsehely, ma délelőtt 10:30:31-kor. Mi lehetett? Egy meteor? A fenyőfa tetejétől balra fent jelenik meg először egy fényes valami, aztán jön a színes villanás a villanyvezeték mögött.”

„Egy ismeretlen úr felhívott napközben, hogy ő Nagykanizsa környékén látta a jelenséget az autójából. Beszámolója szerint szinte megkétszerezete a nappali világosságot – elég jó leírás egy laikustól, és tudta is, hogy nagy tűzgömb lehetett.” – írta Csizmadia Szilárd.

„Szombathelyen egy fő keresett meg, elmondása szerint 10:40 körül az oladi városrész Shell kút melletti kereszteződésből kívánt kifordulni éppen balra. Kissé balra, a sárgás ház felett látta meg hirtelen ezt a tűzgömböt. Nagyon gyors volt és azt feltételezte, hogy az oladi dombnál esett le.” – gyűjtött be egy megfigyelést Mitre Zoltán és tette közzé a Facebook-on.

Zsigmond Balázs kőszegi amatőrcsillagász vette észre, hogy az Időképen elérhető kőszegi kamera is rögzítette a tűzgömböt. Herter Zoltán kamerája éppen DNY-i irányba néz. A 10:30:35-kor készült felvételen van rajta a nappali tűzgömb. Csak egy rövid szakasza, de annyi látszik, hogy a Kőszegi-hegység felett haladt a horizonthoz képest 30-40 fokos szögben. Úgy tűnik, Kőszeg volt hazánkban a legészakibb hely, ahonnan a nappali tűzgömb észlelhető volt.

IMO.net, 2020. március 2., Total Slovenia News, 2020. március 8. – Mpt, Ksz